

Nr 447.

Av herr **Lithander**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 153, med förslag till civil tjänstepensionslag m. m.

I proposition nr 153 har Kungl. Maj:t framlagt förslag till civil tjänstepensionslag.

Vid behandling av frågan om rätt och skyldighet för tjänsteman att avgå från tjänsten har även berörts det från vissa håll — bl. a. kommerskollegium, socialstyrelsen och styrelsen för föreningen kvinnor i statens tjänst — framställda yrkandet om ett återupplivande av den gamla bestämmelsen i 16 § i reglementet för civilstatens pensionsinrättning den 9 juni 1899, enligt vilken befattningshavare kunde frivilligt mot pension avgå från sin befattning vid en tidigare tidpunkt än pensionsåldern, men har Kungl. Maj:t icke ansett sig kunna framställa något förslag i denna riktning.

Starka skäl synas mig emellertid tala för införandet av en dylik förtidspensionering. Bland dem, som ägna sitt liv åt statens tjänst, såväl som inom enskild verksamhet, finnas personer, vilkas bästa arbetskraft av fysiska orsaker är förbrukad redan vid 60-årsåldern eller tidigare, utan att därför sådant fall föreligger, som avses i 19 § 2 mom. b) eller c) eller 3 mom. av den föreslagna tjänstepensionslagen. Likaledes kan det förekomma, att en person efter långvarig statsanställning av rent privata skäl finner det önskvärt att några år före pensionsålderns inträde lämna tjänsten.

Om en statstjänsteman på grund av svag hälsa och därav följande nedsättning i arbetsförmågan eller till följd av bristande intresse för statstjänsten eller av annan orsak önskar avgå från sin tjänst före uppnådd pensionsålder, torde det icke ligga i statens intresse, att tjänstemannen kvarstår i tjänsten. Tvärtom synes det snarare vara med statens fördel förenligt, att en sådan tjänsteman får avgå och ersättas med en yngre befattningshavare, som besitter bättre arbetskraft och kan förväntas nedlägga större personligt intresse och nit i tjänsten samt därmed också åstadkomma ett mera värdefullt arbete åt staten. Häremot torde måhända invändas, att staten icke bör frivilligt avstå från att tillgodogöra sig den större erfarenhet och förtrogenhet med arbetsuppgifterna, som en tjänsteman förvärvat genom långvarig statstjänst. Men dessa i och för sig värdefulla egenskaper lära knappast kunna tillmätas någon vidare betydelse, då vederbörande tjänsteman saknar vilja eller förmåga att göra dem fruktbringande i statens tjänst.

För tillgodoseende av såväl statens som tjänstemännens intressen i berörda

avseende får jag alltså föreslå, att i den nya tjänstepensionslagen måtte intagas bestämmelser om rätt för tjänsteman, som frivilligt avgår från tjänsten före uppnådd pensionsålder, att komma i åtnjutande av avkortad tjänstepension. En sådan rätt bör emellertid förbindas med vissa villkor. I analogi med föreskrifterna i tjänstepensionslagens 19 § 3 mom. bör denna rätt icke inträda förrän tjänstemannen uppnått en levnadsålder, som med vissa år, måhända lämpligen sju, understiger den för hans tjänst bestämda pensionsåldern, d. v. s. under nu berörda förutsättning i regel vid 60-årsåldern. En ytterligare förutsättning bör vara, att en viss tjänsteålder, förslagsvis 30 år i statens tjänst, uppnåtts. Därjämte torde möjligen för rätt till förtidspensionering böra föreskrivas, att tjänstemannen skall hava innehaft ordinarie anställning å den befattning, han vid avgången bekläder, under en viss minimitid, t. ex. 5 år. Uppenbart är, att staten icke skulle lida någon ekonomisk förlust, om den ifrågasatta anordningen genomfördes. Tjänstepensionen skulle ju utgå med ett i förhållande till det minskade antalet tjänsteår reducerat belopp.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa,

att riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring i den av Kungl. Maj:t föreslagna civila tjänstepensionslagen, att statstjänsteman, som uppnått en viss levnads- och tjänsteålder, i enlighet med ovan angivna grunder tillerkännes rätt att vid avgång från tjänsten före pensionsålderns inträde komma i åtnjutande av avkortad tjänstepension.

Stockholm den 16 april 1925.

Edvard Lithander.